

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

**ВИСВІТЛЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ СКАНДАЛІВ У СУЧАСНИХ
МЕДІА**

Кваліфікаційна робота
студента 4 курсу, групи ЛЖ-42
першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти,
спеціальності 061 «Журналістика»
Саакяна Давида Артаковича

Керівник:
Копилова Лариса Анатоліївна,
кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент кафедри
журналістики

Харків – 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СУЧАСНИХ МЕДІА У ВИСВІТЛЕННІ КОРУПЦІЙНИХ СКАНДАЛІВ.....	5
1.1 Сучасні медіа та їх роль у висвітленні соціально значимих питань	5
1.2 Протидія корупції в умовах медіа-висвітлення політичних процесів.....	8
1.3 Роль мас-медіа у профілактиці корупційних злочинів	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИСВІТЛЕННЯ СУЧАСНИХ КОРУПЦІЙНИХ СКАНДАЛІВ У МЕДІА РЕСУРСАХ	16
2.1 Огляд найбільш гучних корупційних скандалів за 2015-2024 роки та їх висвітлення в медіа.....	16
2.2 Аналіз висвітлення корупційних скандалів у провідних медіа	19
2.3 Результати публічного інформування про корупційні злочини	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ МЕДІА У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	33
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	40

ВСТУП

Актуальність теми. Висвітлення корупційних скандалів у сучасних медіа відіграє критично важливу роль у формуванні демократичних суспільств, забезпечуючи прозорість і підзвітність державних інституцій. Журналістські розслідування допомагають виявляти зловживання владою, сприяють мобілізації громадськості та стимулюють проведення реформ. Завдяки медіа громадяни отримують доступ до важливої інформації, що дозволяє їм ухвалювати обґрунтовані рішення та активно брати участь у політичному житті країни. Незважаючи на ризики і виклики, з якими стикаються журналісти, включаючи погрози та переслідування, їхні зусилля значно знижують рівень корупції, покращують правові механізми та сприяють міжнародній співпраці у боротьбі з цим глобальним явищем. Врешті-решт, роль медіа у висвітленні корупційних скандалів є невід'ємною складовою забезпечення справедливості та розвитку суспільства.

Отже, актуальність висвітлення корупційних скандалів у сучасних медіа обумовлена необхідністю забезпечення прозорості, підзвітності влади та зменшення рівня корупції. Незважаючи на виклики, що стоять перед журналістами, їхня робота має важливе значення для демократичного розвитку суспільства.

Метою дослідження є висвітлення корупційних скандалів в сучасних медіа.

Завдання дослідження:

- оглянути сучасні медіа та їх роль у висвітленні соціально значимих питань;
- проаналізувати протидію корупції в умовах медіа-висвітлення політичних процесів;
- дослідити роль мас-медіа у профілактиці корупційних злочинів;

- провести огляд найбільш гучних корупційних скандалів за 2015-2024 роки та їх висвітлення в медіа;
- здійснити аналіз висвітлення корупційних скандалів у провідних медіа;
- навести результати публічного інформування про корупційні злочини;
- сформулювати напрямки вдосконалення роботи медіа у протидії корупції

Об'єктом дослідження є напрямки реагування на корупційні скандали з боку медіа та громадянського суспільства.

Предметом дослідження є методи, підходи та технології висвітлення корупційних скандалів в медіапросторі.

Методи дослідження:

- історичний метод для вивчення основних засад функціонування сучасних медіа та висвітлення ними корупційних скандалів;
- аналітичний метод для аналізу стану висвітлення корупційних скандалів в різних медіаресурсах;
- компаративний метод для порівняння рівня подачі інформації про корупцію в сучасних медіа;
- загальнонауковий метод для розгляду загальних питань та дослідження літературних джерел.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох основних розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ СУЧАСНИХ МЕДІА У ВИСВІТЛЕННІ КОРУПЦІЙНИХ СКАНДАЛІВ

1.1 Сучасні медіа та їх роль у висвітленні соціально значимих питань

У нашому сучасному суспільстві різноманітні медіа, такі як друковані видання, телебачення, онлайн-платформи та соціальні мережі, відіграють важливу роль у поширенні інформації та полегшенні спілкування. Ці засоби масової комунікації мають здатність впливати на громадську думку та формувати її, створюючи можливості для обміну ідеями та сприяючи формуванню суспільних поглядів з різних питань. Вони є джерелами новин на широкий спектр тем, включаючи економічні новини, законодавчі зміни, оновлення у сфері розваг та спортивні події. Основне завдання засобів масової інформації полягає в тому, щоб інформувати громадськість і виступати як сторожовий пес, контролюючи діяльність уряду та сприяючи діалогу та взаєморозумінню між різними групами.

Медіа-працівники використовують різні жанри для інформування громадян, включаючи новини (просте повідомлення фактів), аналіз (розгляд фактів з подальшим коментуванням) та публіцистику (висловлення особистого ставлення автора до подій, фактів, особистостей). Журналіст вважається професійним, якщо він не викриває факти, не замінює реальність бажаним, і не змішує різні жанри – новини, аналіз і публіцистику – в одному матеріалі. Проте, якщо ці жанри використовуються некоректно, споживачі можуть отримати не якісний матеріал, а пропагандистське або рекламне повідомлення під виглядом журналістського продукту [6].

ЗМІ також виступають каналом вираження думок громадянського суспільства, засобом його формування та інструментом соціального контролю над владою. Тому право на інформацію, доступ до неї та

забезпечення свободи слова важливі не лише для окремих осіб, а й для громадянського суспільства. Хоча в Україні неможливо не помітити чимало прикладів зростання дистанції між правом на інформацію та реальним доступом до неї. Адже донедавна приховування інформації в різних формах і з різних причин стало актуальним для всіх органів влади, управління, посадових осіб, суб'єктів господарювання, фінансових структур і навіть деяких громадських об'єднань. Тому проблема відкритості інформації стоїть надзвичайно гостро, адже норми Закону України «Про інформацію» щодо отримання права на інформацію та санкцій за відмову в ній майже провалені.

Науковці Європейського інституту масової інформації наголошують на важливості сприяння ефективній комунікації між громадянським суспільством та демократичною, правовою та соціальною державою через розвиток ЗМІ. Їхнє дослідження визначило шість ключових принципів, яких демократична держава має підтримувати щодо ЗМІ як життєво важливої складової громадянського суспільства. Ці принципи включають визнання ролі ЗМІ в конституційній структурі як частини поділу влади та як «четвертої влади». Утвердження демократичної та цивілізованої «четвертої влади» в суспільстві через ЗМІ є необхідним для загальної ефективності держави. Важливо, щоб статус, роль і права засобів масової інформації підтримувалися міцною правовою базою, а незалежність друкованих і електронних засобів масової інформації заохочувалась і захищалася. Також надзвичайно важливо, щоб керівництво державних ЗМІ, особливо електронних ЗМІ, було максимально відокремлено від політичних впливів [16].

Інформаційні потреби є одними з базових потреб сучасного суспільства, а їх забезпечення покладене на ряд органів та ресурсів, як державних, так і приватних, зокрема, інформаційних бюлетенів та веб-сайтів державних органів влади, місцевого самоврядування, міністерств та відомств, а також інформаційно-аналітичних медіа-ресурсів [14]. Потреба у якісній

аналітиці на фоні великого обсягу інформаційного шуму, замовних матеріалів, маніпулятивних дописів та інших видів інформації є досить великою, адже оцінити реальний стан речей у будь-якій галузі можна тільки на основі неупередженої та фактичної інформації. Тому аналітика, яка базується на фактичних даних та статистичній інформації, користується неабияким попитом у пересічного користувача інформаційних ресурсів.

Інформаційне суспільство є складною конструкцією, яка виникає в результаті поєднання природних механізмів самоорганізації та прогресу в інформаційних технологіях [14]. Це не можна приписати лише самоорганізації суспільства чи якійсь окремій технічній революції. Формування інформаційного суспільства передбачає розвиток різноманітних інструментів і технологій, які посилюють інформаційну взаємодію, але виходять за рамки цього аспекту. Межі інформаційного простору визначаються багатограними геополітичними, екологічними, історичними та суспільними чинниками, які формують існування суспільства [26]. Вкрай важливо, щоб панівний світогляд точно відображав поточні умови, щоб уникнути процесу відторгнення та демонтажу, незважаючи на будь-яку підтримку ЗМІ. Це вимагає розробки більш прийнятної моделі, яка б відповідала історичному та соціальному контексту. У цьому відношенні, національну модель світу можна викорінити тільки разом із самим народом. Саме в силу цих обставин, для того, щоб успішно протистояти маніпулятивним технологіям, необхідна зважена та достовірна аналітична інформація для українського та світового суспільства.

1.2 Протидія корупції в умовах медіа-висвітлення політичних процесів

Поширеність політичної корупції в Україні є значною перешкодою для впровадження сучасних політичних та економічних реформ. Боротьба з корупцією вважається одним з найважливіших завдань для українського уряду. Корупція розглядається як неформальна політична інституція, яка вважається нелегітимною, шкідливою для встановлення та функціонування демократичної політичної системи, а також шкідливою для суспільного сприйняття та національної безпеки [12].

Постійний пошук життєздатних рішень для боротьби з корупцією в українському суспільстві залишається гострою проблемою. Успішна інтеграція антикорупційних заходів у сучасні умови потребує ретельного розгляду медіатизації політичних процесів. Вкрай важливо визнати важливість прозорості в урядових операціях, якій можна сприяти через висвітлення в ЗМІ.

Безумовно, при розробці комплексного плану подолання політичної корупції в нашій країні вкрай необхідно враховувати подвійну природу українського суспільства з перехідною економікою. Це включає перехід від авторитарного правління до демократії, що є спільною рисою для пострадянських країн, а також перехід до інформаційного суспільства, яке є поширеним глобальним явищем.

Боротьба з корупцією ускладнюється в епоху домінування ЗМІ в політиці через зменшення ролі раціональності в політичному дискурсі. Розвиток комунікаційних технологій змістив фокус політичної взаємодії в бік електронних ЗМІ, для яких характерні комерціалізація, театральність, сенсаційність і спотворення фактів. Цей технологічний прогрес у масовій комунікації мав значний вплив на політичний ландшафт, що призвело до величезної кількості інформації, яка ірраціоналізує політику та створює

спотворене зображення політичних подій, яке може не точно відображати реальність [27; с. 21].

У сучасному суспільстві ЗМІ відіграють вирішальну роль у формуванні суспільного сприйняття корупції, висвітлюючи її негативні сторони. Це може мати значний вплив на громадську думку. Останніми роками в Україні все більше уваги приділяється боротьбі з корупцією, і дослідники наголошують на важливості комунікації в боротьбі з корупцією. Все більше визнається, що боротьба з політичною корупцією в процесі демократизації України виходить за рамки просто створення та функціонування антикорупційних інституцій. Це також передбачає формування дискурсу про боротьбу з корупцією в просторі політичної комунікації для підвищення обізнаності суспільства та уряду, впливу на громадську думку та заохочення більшої громадської та політичної активності [2; с. 13].

У нинішньому контексті проблема створення ефективної комунікаційної стратегії для боротьби з корупцією полягає в її повсюдній присутності в різних аспектах функціонування суспільства, включаючи ЗМІ та інформаційний ландшафт. Хоча засоби масової інформації мають здатність формувати громадську думку, вони також несуть ризик маніпулювання, сенсаційності та викривлення політичного дискурсу. Політичні скандали, висвітлені в ЗМІ, можуть як привернути увагу до корупції, так і бути використаними для політичної вигоди. Однак прогрес у сфері електронного урядування, соціальних медіа та технологій разом із зусиллями щодо сприяння прозорості управління відкриває нові можливості для створення більш ефективного та підзвітного суспільства [21; с. 260].

Медійні скандали відіграють значну роль у формуванні сучасного політичного ландшафту. ЗМІ не лише надають інформацію та розважають, а й впливають на політичні дискусії та формують їх. Швидке розповсюдження суспільно актуальної інформації, особливо у скандальній формі, дає змогу

суспільству швидко формувати свою думку щодо різноманітних політичних подій [21; с. 261].

Запобігання корупції та боротьба з нею є поетапним заходом, підтримка громадськості якого має першочергове значення для його успіху. Значну роль у поширенні інформації про корупційні скандали серед громадськості відіграють ЗМІ.

1.3 Роль мас-медіа у профілактиці корупційних злочинів

Важливо підкреслити, що підвищений рівень громадянської свідомості є необхідним для ефективної боротьби з корупцією в уряді. Це передбачає формування почуття невдоволення розповсюдженістю корупції, активізацію зусиль антикорупційних громадських організацій, сприяння незалежному та активному залученню ЗМІ до викриття корупційних дій.

У сучасному суспільстві очевидно, що ЗМІ відіграють значну роль у боротьбі з корупцією. Ефективність ЗМІ в цьому відношенні залежить від їх прозорості та автономності. Слід зазначити, що досягнення абсолютної незалежності та прозорості ЗМІ є складним завданням, яке спостерігається в усіх країнах світу. Тим не менш, спроби звести до мінімуму зв'язок ЗМІ з політичними діячами та заможними особами видаються більш здійсненим підходом, як продемонстрували деякі провідні країни світу.

У наш час все більше уваги приділяється необхідності підвищення ефективності запобігання корупційним злочинам. Загальновизнаним є той факт, що легше створити умови за допомогою ефективних превентивних заходів, які стримують появу та розповсюдження корупційних злочинів, а не намагатися боротися з корупцією, яка вже вкоренилася та швидко розростається без адекватного втручання. У сучасному суспільстві засоби масової інформації відіграють значну роль у запобіганні корупційним злочинам [8; с. 103].

ЗМІ відіграють вирішальну роль у боротьбі з корупцією на національному рівні, оскільки вони відповідають за розкриття та висвітлення випадків корупційної поведінки для громадськості. Зазвичай цього досягають за допомогою журналістських розслідувань, які є життєво важливим інструментом інформування населення про поширеність корупції та зусилля, які докладаються для боротьби з нею. Важливо, щоб кожен громадянин мав доступ до інформації про корупцію та міг оцінити прогрес у вирішенні цього питання. Зрештою, прозорість і підзвітність у засобах масової інформації є важливими у боротьбі з корупцією, яка триває.

Роль ЗМІ у боротьбі з корупцією охоплює широкий спектр функцій. Вони відіграють вирішальну роль у розкритті випадків корупції серед урядовців, надаючи докази, які можуть призвести до вжиття судових заходів. Крім того, засоби масової інформації інформують громадськість про корупційні дії, але, мабуть, найголовніше, вони працюють над запобіганням виникненню корупції в першу чергу шляхом своїх розслідувань.

Запобігання злочинності – це складний і багатогранний процес, який включає усунення основних факторів, які сприяють злочинній поведінці в суспільстві. Це необхідний захід для підтримки правопорядку та забезпечення безпеки та добробуту людей у громаді. Ця концепція також застосовується до запобігання корупції та іншим формам незаконної діяльності, оскільки передбачає стратегії, спрямовані на стримування та зменшення злочинної поведінки ще до її виникнення. Зрештою, метою попередження злочинності є створення більш безпечного та захищеного середовища для всіх членів суспільства.

Одна з ключових стратегій запобігання корупції в суспільстві полягає в тому, щоб ЗМІ постійно висвітлювали цю проблему та поширювали антикорупційні меседжі. Постійно надаючи інформацію, яка зображує корупцію як небажану та ризиковану, засоби масової інформації можуть

перешкоджати людям брати участь у корупційних діях. Це широке висвітлення з різних джерел може допомогти сформувати колективне суспільне презирство до корупції та незаконних доходів, отриманих шляхом зловживання владою. Засоби масової інформації відіграють вирішальну роль у вихованні почуття громадянського обов'язку та доброчесності серед населення, сприяючи формуванню сильної відрази до будь-якої форми корупційної поведінки [25, с. 220]. Сприяння зміні мислення людей є важливою стратегією запобігання корупційним злочинам, і засоби масової інформації можуть стати потужним інструментом у досягненні цієї мети.

Наразі українці не мають різко негативного ставлення до корупції. Незважаючи на те, що пересічному громадянину може бути неприємно спостерігати, як чиновники набивають свої кишені корупцією за рахунок нації, багато людей у тій чи іншій формі причетні до корупції. Бувають випадки, коли люди відчують тиск з метою пропонувати хабар, щоб пришвидшити процес, виправдовуючи себе, що вони не сприяють більшій проблемі корупції. Ця раціоналізація часто підтримується уявленням про те, що корупція є поширеною та загальноприйнятою в країні, що змушує людей вірити, що їхні дії мають мінімальний вплив на загальний стан справ.

Важливо визнати, що будь-яка поведінка, яка має ознаки корупції, сприяє поширенню корупції. Кожна людина повинна почати з перевірки власних дій. Корупція існує в усіх сферах і впливає на всіх типів осіб, залучених до корупційної діяльності. Єдина відмінність полягає в масштабах корупції, причому корупція на нижчому рівні передбачає менші суми грошей і мінімальну шкоду державі, тоді як корупція на вищому рівні тягне за собою більші суми грошей і більш значну шкоду державі. Однак фундаментальна природа корупції залишається незмінною. Зважаючи на це, вкрай важливо сприяти зміні менталітету серед українців як ключовому заходу запобігання корупції. Цій зміні можна сприяти шляхом постійного висвітлення судових

процесів проти корумпованих чиновників у різних секторах суспільства з надією, що ці процеси призведуть до найвищого рівня відповідальності залучених корупціонерів [8; с. 104].

У сучасному суспільстві люди не можуть існувати, не перебуваючи в постійному інформаційному оточенні. Розвиток технологій і широка доступність різноманітних гаджетів зробили інформацію легкодоступною для всіх. З огляду на це, чому б не використати інформаційне поле для просування антикорупційних меседжів замість звичайної комерційної реклами? Дехто може заперечити, що пропаганда є маніпулятивним інструментом, який впливає на переконання людей. Однак у цьому контексті метою є навчання та зміна ставлення громадськості до корупції, зрештою покращення правової обізнаності та стримування неетичної поведінки. Створюючи негативне сприйняття корупції за допомогою цілеспрямованої пропаганди, ми формуємо суспільство, яке цінує чесність і порядність. Тому в цьому сценарії слід зосередитися на позитивному впливі пропаганди на боротьбу з корупцією, а не на її потенційних недоліках.

Для ефективної протидії корупційним злочинам та формування негативного сприйняття такої поведінки в суспільстві важливою є співпраця ЗМІ з правоохоронними органами. Ця співпраця передбачає обмін інформацією та координацію зусиль для забезпечення точного та ефективного висвітлення подій, пов'язаних з корупцією. ЗМІ можуть проводити круглі столи за участю представників Національної поліції України чи Національного антикорупційного бюро України, які можуть надати експертний аналіз та наголосити своїй аудиторії на важливості засудження корупційних дій. Працюючи разом, засоби масової інформації та правоохоронні органи можуть підвищити обізнаність і, зрештою, стримати людей від участі в корупційній діяльності.

Використовуючи засоби масової інформації, уряд може ефективно навчати громадськість правовим питанням. Висвітлення в засобах масової інформації зусиль уряду щодо боротьби з корупцією може сприяти зміцненню довіри до державних установ. ЗМІ важливо надавати детальну інформацію про корупційні злочини, наголошуючи на тому, що всі причетні особи понесуть наслідки за свої дії. Принцип, згідно з яким незаконна діяльність тягне за собою покарання, повинен бути доведений до всіх членів суспільства [8; с. 105].

ЗМІ мають можливість поширювати знання про інноваційні стратегії запобігання корупції, які були успішними в інших країнах. Крім того, вони можуть зіграти певну роль у покращенні сприйняття громадськістю правоохоронних органів, які активно працюють у боротьбі з корупцією. Підвищуючи довіру громадян до цих інституцій, ЗМІ можуть заохочувати тіснішу співпрацю між владою та громадою у вирішенні проблем корупції.

З метою протидії корупційним злочинам вирішальну роль у висвітленні слідчих матеріалів щодо конкретних злочинів чи правопорушень відіграють засоби масової інформації. Ці матеріали потім можуть бути використані правоохоронними органами для посилення своїх зусиль у боротьбі з корупцією. Подаючи цю інформацію громадськості, громада отримує право притягнути правоохоронні органи до відповідальності за їхні дії та забезпечити вжиття відповідних заходів у відповідь на інформацію, надану ЗМІ. Варто зазначити, що за чинним Кримінально-процесуальним кодексом України повідомлення в ЗМІ є цінним джерелом інформації про злочинну діяльність, яка підлягає розслідуванню правоохоронними органами.

Наявність незалежних і прозорих ЗМІ має вирішальне значення для боротьби з корупцією. Надаючи точну інформацію про поширеність корупційних злочинів і хід розслідувань, ЗМІ можуть допомогти сформувати сприйняття та ставлення громадськості до корупції. Це узгоджується з

антикорупційними цілями, визначеними національною доктриною України. ЗМІ відіграють ключову роль у залученні населення до боротьби з корупцією та сприяння підзвітності [13, с. 71].

Останнім часом зростає кількість дискусій навколо того, як вирішити проблеми в індустрії ЗМІ та підняти її на вищий рівень. Ми переконані, що будь-яких позитивних зрушень можна досягти лише шляхом перегляду національної антикорупційної стратегії. Ця переглянута стратегія має бути зосереджена на посиленні незалежності вітчизняних ЗМІ, створенні механізму, який гарантує, що медіаструктури можуть працювати автономно без впливу окремих осіб, особливо тих, хто є власником ЗМІ. Першочерговою метою має бути виховання антикорупційного мислення у населення за допомогою ЗМІ. Крім того, має бути покращено реагування правоохоронних органів на повідомлення про корупцію, що висвітлюються в ЗМІ [8; с. 107].

На завершення важливо підкреслити значну роль, яку відіграють засоби масової інформації у боротьбі з корупцією та їх ключову позицію в антикорупційних зусиллях уряду. Щоб превентивні заходи були успішними, ЗМІ повинні підтримувати прозорість і прагнути до незалежності як від урядового впливу, так і від багатих осіб. Автономія засобів масової інформації має вирішальне значення для того, щоб вони могли діяти вільно та без упередженості з боку їхніх власників.

Підтримуючи цінності демократії та вільної преси, Україна має законні сподівання на те, що засоби масової інформації будуть брати активну участь у боротьбі зі злочинністю. Це в кінцевому підсумку призведе до підвищення рівня правової освіченості населення та зменшення злочинності всередині країни.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИСВІТЛЕННЯ СУЧАСНИХ КОРУПЦІЙНИХ СКАНДАЛІВ У МЕДІА РЕСУРСАХ

2.1 Огляд найбільш гучних корупційних скандалів за 2015-2024 роки та їх висвітлення в медіа

Між 2015 і 2024 роками відбулося кілька гучних світових корупційних скандалів, які привернули значну увагу медіа. Ось огляд найбільш резонансних випадків:

1. Скандал Petrobras (Бразилія): Відомий як "Операція Автомийка", цей скандал стосувався державної нафтової компанії Petrobras і залучав високопосадовців та бізнесменів. Схема включала хабарі та відкату на мільярди доларів. Розслідування призвело до ув'язнення колишнього президента Луїза Інасіо Лула да Сілва, хоча його вирок пізніше було анульовано. Медіа широко висвітлювали цей скандал, підкреслюючи його вплив на політичний та економічний ландшафт Бразилії [24].

2. Скандал 1MDB (Малайзія): Скандал із державним інвестиційним фондом 1Malaysia Development Berhad залучав колишнього прем'єр-міністра Наджиба Разака у величезну схему розкрадання мільярдів доларів. Скандал мав глобальні наслідки, залучаючи фінансові установи та знаменитостей. Медіа, зокрема The Wall Street Journal і BBC, широко висвітлювали цей скандал, підкреслюючи міжнародний масштаб корупції [10].

3. Конфлікт Віктора Орбана та Лайоша Сімічки (Угорщина): Значний скандал в Угорщині стосувався конфлікту між прем'єр-міністром Віктором Орбаном та його колишнім союзником, олігархом Лайошом Сімічкою. Конфлікт розпочався у 2015 році, коли медіа-імперія Сімічки почала критикувати уряд Орбана, що призвело до публічної та гучної сварки. Угорські медіа ретельно стежили за розвитком подій, висвітлюючи наслідки для свободи преси та політичної динаміки в країні [28].

4. Скандал з ноутбуком Гантера Байдена (США): У США перед виборами 2020 року виник скандал, пов'язаний із ноутбуком, який нібито належав Гантеру Байдену, сину тодішнього кандидата в президенти Джо Байдена. Справу супроводжували обвинувачення у цензурі та упередженості медіа, особливо щодо ролі соціальних мереж. Конгресові слухання та медіа-дебати широко висвітлювали наслідки для свободи слова та виборчої чесності [29].

5. Скандал з контрактами на вакцини від COVID-19 (США): У Техасі кілька співробітників судді Ліни Ідальго були звинувачені у скандалі, пов'язаному з контрактом на 11 мільйонів доларів на маркетинг вакцин проти COVID-19, який був наданий компанії Elevate Strategies, пов'язаній з колишнім працівником іншого комісара. Медіа висвітлювали проблеми непотизму та неправильного використання державних коштів, досліджуючи вплив політичних мереж на громадські ініціативи у сфері охорони здоров'я [30].

Ці випадки демонструють поширеність корупції та важливу роль медіа у виявленні та висвітленні таких питань. Широке висвітлення не лише інформує громадськість, але й викликає правові та політичні наслідки, підкреслюючи важливість прозорості та підзвітності в управлінні.

З 2015 по 2024 роки в Україні сталося багато гучних корупційних скандалів, які привернули значну увагу медіа та суспільства. Ось деякі з них:

1. Справа "Ощадбанку": Один з найбільш резонансних випадків стосувався посадових осіб "Ощадбанку", які були звинувачені у зловживанні службовим становищем і розтраті бюджетних коштів. Відомо, що керівництво банку використовувало дорогі приватні авіарейси під час фінансової кризи в країні. Попри початкові розслідування, справу згодом "заморозили", а фігуранти залишилися на високих посадах [22].

2. Закупівлі Міністерства оборони: У 2023 році вибухнув скандал навколо Міністерства оборони України, коли виявилось, що були здійснені закупівлі продуктів для армії за значно завищеними цінами. Це викликало масове обурення в суспільстві та призвело до відставки кількох високопосадовців, включаючи заступника міністра [17].

3. "Афера на митниці": В 2021 році на митниці України було виявлено масштабну корупційну схему, де чиновники отримували хабарі за сприяння у ввезенні товарів без сплати митних зборів. Це призвело до великих втрат для державного бюджету та затримання кількох посадовців [3].

4. Держзакупівлі медичних товарів: Під час пандемії COVID-19 було виявлено, що державні кошти, виділені на закупівлю медичних засобів, були витрачені неефективно, а деякі посадовці отримували "відкати" за сприяння у підписанні контрактів. Це також призвело до розслідувань і відставок у Міністерстві охорони здоров'я [4].

5. Скандал з "Укрзалізницею": Керівництво "Укрзалізниці" було звинувачено в нецільовому використанні коштів та зловживаннях під час укладання контрактів на ремонт і обслуговування залізничних шляхів. Це викликало значний резонанс в медіа та серед громадськості [17].

Українські медіа активно висвітлювали ці скандали, що часто призводило до громадських протестів та вимог відставок високопосадовців. Такий медійний резонанс допомагав привертати увагу до проблеми корупції та вимагати прозорості в діях уряду.

2.2 Аналіз висвітлення корупційних скандалів у провідних медіа

Більшість популярних онлайн-медіа в Україні уникають висвітлення теми корупції у форматі детальних статей з аналізом та якісною експертизою. Замість цього інтернет-видання публікують переважно новини та блоги. Такі матеріали часто не відзначаються повнотою інформації та балансом, вони можуть містити переважно оцінки, не завжди аргументовані, та емоційну лексику. Це підтверджує моніторинг популярних українських онлайн-медіа, проведений ІМІ з 1 по 15 серпня 2023 року [3].

До вибірки моніторингу увійшли 15 найпопулярніших онлайн-медіа України: NV, "Українська правда", ZN.UA, ТСН, УНІАН, Цензор.НЕТ, "Еспресо", "Гордон", "Фокус", "Главред", Obozrevatel, "Телеграф", РБК-Україна, "Ліга.net" та Суспільне. Дослідження охопило всі матеріали, крім новин, опубліковані в період з 1 по 15 серпня 2023 року.

Протягом 2023 року в Україні спостерігався сплеск активності силових та антикорупційних органів. Це частково було вимушеною реакцією на журналістські розслідування та відповіддю на суспільний запит. Однак, цей запит навряд чи був задоволений повністю, адже вже в серпні результати соціологічного дослідження* Фонду "Демократичні ініціативи" та Київського міжнародного інституту соціології показали, що 61,7% опитаних вважають корупцію найбільшою загрозою для здатності України протистояти та перемагати Росію [5].

З огляду на це, логічно припустити, що аудиторія українських медіа також зацікавлена в антикорупційному контенті. Однак, чи можна задовольнити цей запит лише новинами, заснованими на прес-релізах правоохоронних органів про затримання посадовців та депутатів, висунення проти них обвинувачень, звільнення та позбавлення мандатів? ІМІ дослідив, що, окрім новин, українські онлайн-медіа пишуть про корупцію. Виявилося, що протягом першої половини серпня на сайтах "РБК-Україна", "Ліга.net" та

"Суспільне" взагалі не було статей на цю тему. Повноцінні розгорнуті статті, присвячені темі корупції, можна знайти на ZN.UA, "Українській правді" та Цензор.НЕТ. Публікації на цю ж тему, які ще не є повноцінними журналістськими статтями з усіма ознаками, як-то повнота, експертиза чи аналіз, розміщені на NV, ТСН та Obozrevatel. Решта досліджених онлайн-видань обмежилися блогами щодо корупційної проблематики.

На сторінках онлайн-видання NV понад половину публікацій поза стрічкою новин, що стосуються теми корупції, розміщені під рубрикою "Погляди" й мають формат блогів. Від таких матеріалів не можна вимагати збалансованості та очікувати повного висвітлення теми. Проте, автори блогів часто мають високий рівень експертності. Наприклад, одним із таких матеріалів є стаття виконавчого директора Фонду "Демократичні ініціативи" Петра Бурковського, де він у популярній формі описує результати вже згаданого соціологічного дослідження. В іншій публікації Бурковський, спираючись на результати цього ж дослідження, пропонує свої пояснення, чому більшість українців вважають корупцію основною перепоною на шляху до перемоги над Росією [4, 5].

Українці висловлюють занепокоєння щодо проблем в секторі оборони та війську. Важливо не чекати, поки ці проблеми завдадуть значної шкоди, і діяти на випередження. На додачу до цього, українці також висловлюють незадоволення стосовно корупційних проблем.

Темі корупції присвячено кілька блогів. Наприклад, колумніст і банкір Сергій Фурса закликає читачів не впадати в паніку через інформацію про корупцію, підкреслюючи, що це явище не є новим для України і швидко подолати його не вдасться.

На ту ж тему під час моніторингового періоду на NV було розміщено ще дві публікації. Одна з них пропонує читачам перелік випадків, коли депутати з парламентської фракції «Слуга народу» стали фігурантами

розслідувань і втратили свої мандати. Цей матеріал навряд чи можна вважати повноцінною статтею, оскільки він не містить жодного аналізу чи експертизи.

Інша публікація має назву «Ви не унікальні з вашою корупцією». Це інтерв'ю з американським бізнесменом Кітом Міямото, який обговорює відновлення України, донорські кошти та спроби їх викрасти. Заголовок інтерв'ю нагадує відвідувачам сайту, що хабарництво властиве не тільки українським посадовцям та політикам.

«Слуги» поза народом. Президентську фракцію охопила хвиля скандалів і гучних розслідувань: у чому викрили їх фігурантів

9 серпня, 14:47 7982 СЮЖЕТ

Поділитися:

Рис. 2.1. Стаття: «Слуги» поза народом. Президентську фракцію охопила хвиля скандалів і гучних розслідувань: у чому викрили їх фігурантів.

Українська правда також віддає перевагу блогам на тему корупції, і серед авторів цих блогів є кваліфіковані експерти. Однією з таких публікацій є текст наукового директора Фонду "Демократичні ініціативи" Олексія

Гараня, до якого додано передрук блогу виконавчого директора цієї організації Петра Бурковського щодо результатів спільного соціологічного дослідження фонду та КМІС.

У форматі блогу директорка та членкиня правління Центру протидії корупції Дар'я Каленюк на сторінках УП розповідає про співпрацю Міністерства оборони з бізнес-структурами, що мають сумнівну репутацію. Вона зазначає: «Співвласник компанії, що отримує мільйони від Міноборони, має доньку з підозрілими прибутками та дружину, яка, ймовірно, має паспорт іншої країни».

Безпосереднім журналістським внеском у протидію корупції є одна стаття, що розповідає про рішення Кабінету Міністрів та його очільника Дениса Шмигала. Ці рішення сприяють поверненню на ринок виготовлення державних документів практично на правах монополіста переформатованого концерну ЄДАПС. Цей концерн був створений та контролювався представниками колишньої Партії регіонів, яка нині заборонена. Стаття має заголовок «Монополія на «Україну». Як Шмигаль і його уряд дозволяють скандальному ЄДАПСу заробляти мільярди на документах» [3].

У моніторинговий період на сторінках ZN.UA, окрім новин, було розміщено два матеріали, що стосуються теми корупції. Один з них є розслідуванням, яке детально розглядає цю проблематику. Стаття містить аргументовані докази і проілюстрована копіями документів про закупівлі Міністерства оборони. Вона описує оборудки, що можуть стати предметом кримінальних справ проти затриманих колишніх заступників міністра В'ячеслава Шаповалова і керівника закупівельного департаменту Богдана Хмельницького. Стаття зосереджує увагу на відповідальності саме Шаповалова за закупівлі товарів для армії за завищеними цінами. Крім того, матеріал вказує на зв'язки між ним та очільником міністерства оборони

Олексієм Резніковим, а також на те, що міністр сприяє звільненню свого колишнього заступника від покарання.

ГОЛОВНА > АНТИКОРУПЦІЯ

ХОРОША І ПОГАНА НОВИНИ ПРО КОРУПЦІЮ В МІНОБОРОНИ

ZN.UA

Документ

Інфографіка

Опитування читачів

10 серпня, 2023, 08:29

Поділитися

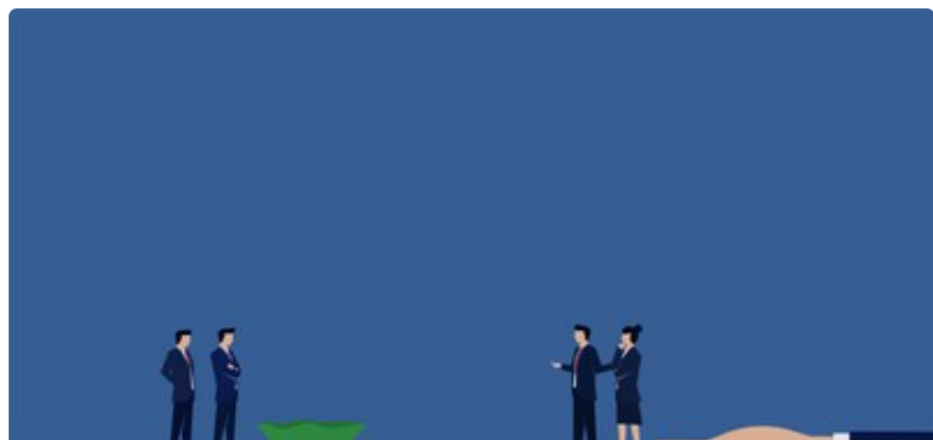

Рис. 2.2. Висвітлення теми «Хороша і погана новини про корупцію в Міноборони»

Інша стаття описує результати моніторингу роботи прикордонних переходів. Тут корупція згадується як одна з проблем митниці побіжно, без конкретизації: «Що там на кордоні? Перетнути його непросто як громадянам, так і бізнесу».

Протягом першої половини серпня 2023 року на ТСН з'явилося дві публікації на тему корупції в Україні. Однак обидва матеріали потрапили до вибірки моніторингу не через відповідність формату статей, а через відсутність елементів, характерних для повноцінних статей, таких як аналіз, експертні оцінки або тлумачення. Ці матеріали мають заголовки, які узагальнюють тему. Один з них підкреслює боротьбу з корупцією серед представників партії влади: "Скандали у "Слузі народу": 10 нардепів, які

погоріли на хабарях, корупції та інших скандалах", а інший пов'язує тему корупції зі зрадництвом та проросійськими політиками: "Підозри для Мураєва, Рабіновича через роботу на Росію: в Україні почали карати зрадників та корупціонерів".

Крім того, у моніторинговий період на сайті було розміщено відео з заголовком, що пов'язує тему корупції з рішенням про звільнення керівників обласних Територіальних центрів координації. Це інтерв'ю радника керівника Офісу президента Михайла Подоляка в ефірі "Єдиного марафону", в якому обговорювалися також і інші питання: «На голову не налазить: корупція по вінця – звільнити всіх обласних військкомів | Михайло Подоляк» [3].

Ідентичне відео, в якому ведучі "Єдиного марафону" розмовляють з Михайлом Подоляком на теми внутрішньої та зовнішньої політики, з таким самим заголовком, було розміщено також на сайті УНІАН.

Крім новин, теми корупції також стосувалися ще двох публікацій на сайті серед опублікованих у першій половині серпня. Обидві є блогами, розміщеними під рубрикою "Думка". Тобто вони містять позицію лише однієї особи, а отже не мають повноти, балансу та достатнього фактажу. Крім того, є підстави для сумнівів у належному рівні фаховості їхніх авторів.

Один з цих блогів розглядає корупцію в контексті недоліків у роботі Територіальних центрів координації. Другий блог узагалі є передруком з анонімного телеграм-каналу і в основному містить узагальнені емоційні оцінки та звинувачення, що адресуються неназваним "чиновникам".

Найбільше матеріалів, які стосуються теми корупції, публікує онлайн-видання Цензор.Нет. Однак менша частина цих матеріалів є результатом журналістської роботи. Одна зі статей розповідає про рішення Кабінету Міністрів під керівництвом Дениса Шмигала, яке повернуло на ринок виготовлення документів компанію, пов'язану колись із зниклою

корпорацією ЄДАПС, контрольовану представниками колишньої Партії регіонів. Ця стаття з'єднує реінкарнацію колишнього монополіста з інтересами представників Офісу президента.

Інша стаття розповідає про нещодавно обвинувачених у хабарництві депутатів від "Слуги народу" Анатолія Гунька та Павла Халімона. Матеріал детально описує схему, за якою, як стверджується, Гунько та Халімон отримували незаконні доходи від обладнок з державними землями. Також у статті згадується про інші сумнівні епізоди діяльності обвинувачених у корупційних діях депутатів. Серед іншого, в матеріалі висловлено припущення, що раптове припинення багаторічних обладнок Гунька і Халімона відбулося заради фінансових інтересів Офісу президента.

Не чужі Офісу президента люди. Під час війни компанія з орбіти ЄДАПС отримала підрядів на 8,9 мільярда

Автор: [Ольга Прокопишина](#)

Роздутий бюджет на бланки та паспорти: з 2022 року через одну фірму державний поліграфкомбінат "Україна" прогнав майже 9 млрд грн. До чого тут Офіс Президента?

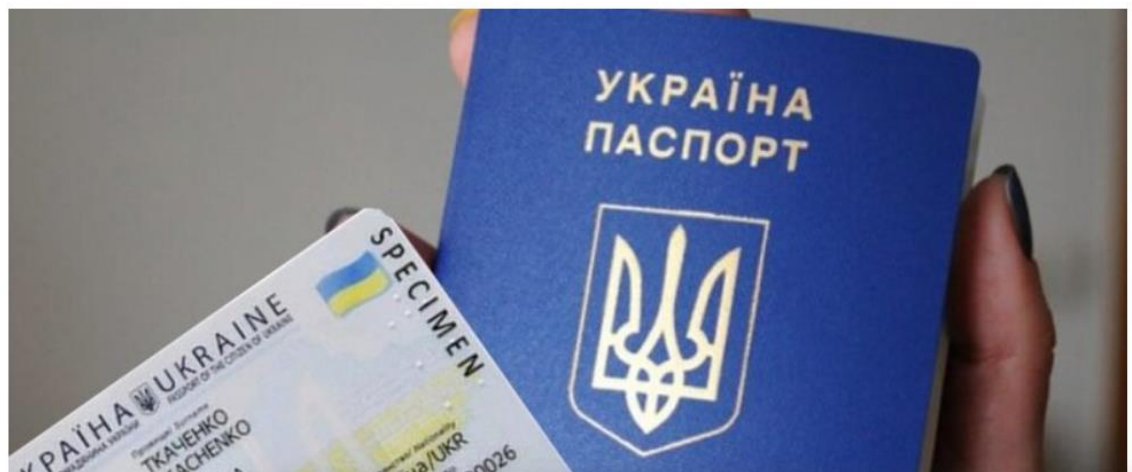

Рис. 2.3. Публікації з висвітлення корупції в Цензор.Нет.

Решта публікацій на сайті, що стосуються теми корупції, – це блоги. Деякі з них знову-таки стосуються Анатолія Гунька: вони вітають його

затримання та нагадують про його більш ранню сумнівну діяльність: «Гунько і хабарі», «Гунько, хабарі та інформаційний фронт».

Також тут є і текст, де народний депутат з фракції "Слуга народу", здається, відмежовується від колеги, який був обвинувачений у корупції, та закликає до покарання. Проте, імені та прізвища того, кого автор називає «корупціонером», він чомусь не називає.

Один з блогів на Цензор.Нет обвинує Львівську міську раду у прийнятті незаконного рішення у сфері містобудування в інтересах міського голови Андрія Садового: «Корупція в законі по-львівськи».

Кілька інших блогів на сайті в моніторинговий період присвячено реакціям на заяву президента Володимира Зеленського про намір звільнити керівників усіх обласних ТЦК. Автори цих текстів стверджують, що не всі очільники територіальних центрів комплектації є корумпованими та неефективними. Вони також висловлюють сумніви в тому, що кадрові зміни викориняють корупцію із системи військового обліку, оскільки, за їхніми словами, винні не так окремі особи, а "система", яку слід докорінно реформувати.

Деякі блоги містять узагальнені, абстрактні роздуми про шкідливість корупції та необхідність боротьби з нею.

На сайті "Еспресо" в першій половині серпня 2023 року аналіз корупційної проблематики присутній лише у формі дописів довільної форми під рубрикою «Opinion». Серед них є блог Сергія Фурси, який також був опублікований на сайті NV, але з іншим заголовком та посиланням на фейсбук-сторінку автора. У цьому блозі Фурса розмірковує про те, що корупція в Україні, зокрема в армії, не є новиною, і українцям не слід з цього приводу надмірно рефлексувати.

Зміст і тон блогів на сторінках "Еспресо" мають спільні риси та послання. У них переважно йдеться про зростання рівня корупції на всіх

рівнях державного управління в Україні за президентства Зеленського, особливо після початку повномасштабного вторгнення Росії. Також зазначається про відсутність систематичної боротьби з цим явищем, яка зводиться до точкових акцій за прямими вказівками вищої влади.

Блоги, присвячені темі корупції на "Еспресо", пишуть обізнані автори, але вони не наводять систематичного аналізу фактів, говорять переважно про окремі випадки, з яких роблять висновки. Це ускладнює їх вважати повноцінним аналізом. Однак така форма публікацій, як блоги, дозволяє уникнути критики за відсутність повноти інформації.

На сайтах "Гордон" і "Фокус" стосовно корупції, крім новин, публікується лише обмежена кількість блогів. На "Гордоні" зазначено один блог Сергія Фурси, який застерігає від надмірно емоційної реакції на повідомлення про корупцію та обіцяє довгий шлях боротьби з нею. Цей блог надає перспективу на проблему корупції, вказуючи на її структурні причини та складність боротьби з нею в контексті корумпованої держави.

На сайті "Фокус" також є лише один блог, автором якого є радник міністра оборони. Він розглядає корупційну тематику в контексті внутрішніх загроз для України, зокрема вказує на політику Росії щодо підірвання стабільності в країні. Цей блог доповнює картину корупційних загроз українському суспільству, використовуючи аналіз політичних та геополітичних факторів.

У цілому, ці блоги надають додаткові думки та перспективи на проблему корупції в Україні, але вони є обмеженими за обсягом та глибиною аналізу.

Автор зазначеного блогу на Главреді, як фахівець із виборчих процесів, відмічає важливість боротьби з корупцією, особливо в умовах воєнного конфлікту. Він стверджує, що корупція є головним ворогом українського суспільства, і закликає до безжальної антикорупційної кампанії. Його думки

стосовно необхідності жорстких методів для боротьби з корупцією можуть викликати дискусію, оскільки такий підхід може суперечити принципам правової держави та прав людини.

Загальний контекст статті підкреслює нагальність проблеми корупції в Україні та її негативний вплив на суспільство та обороноздатність країни. Такий підхід може допомогти у привертанні уваги до проблеми корупції та стимулювати обговорення шляхів її подолання.

У моніторинговому періоді на веб-сайті Obozrevatel було опубліковано статтю, що передає результати журналістського розслідування про втечу з України міського голови Рахова, Віктора Медвідя, якого підозрюють у зловживанні грантовими коштами.

Підозрюваний у корупції мер Рахова втік за кордон: усі подробиці справи

Катерина Білоброва Розслідування

9.08.2023 17:44 2 хвилини 13,1 т.

Лише перевірена інформація в нас у Telegram-каналі [Obozrevatel](#) та [Viber](#). Не ведіться на фейки!

Читати на руском

Рис. 2.4. Антикорупційна стаття на сайті ресурсу Obozrevatel

У цьому переліку також є два блоги. Один із них висловлює критику щодо фінансування політичних партій з державного бюджету, а інший розповідає про можливу причетність депутата від "Слуги народу" Анатолія Гунька до схеми з земельними ділянками, яка має десятирічну історію, а також про його шлях до отримання депутатського мандата у Верховній Раді.

Сайт Телеграф у першій половині серпня 2023 року, крім новин, опублікував два блоги на тему корупції:

1) "Корупція стала головною темою українського суспільства. Але чи допоможуть істерики?" – автор Сергій Фурса.

2) "Так далі продовжуватися не може. Резніков готовий до наведення порядку з держзакупівлями" – автор Геннадій Кривошея.

Перший блог, автором якого є Сергій Фурса, вже був опублікований кількома іншими онлайн-виданнями. На сайті "Телеграф" цей текст, скопійований з фейсбук-сторінки автора, з'явився під четвертим заголовком і закликає читачів не особливо перейматися з приводу корупції.

Другий блог, автором якого є Геннадій Кривошея, розповідає про ініціативи Громадської антикорупційної ради при Міністерстві оборони. В ньому наголошується, що міністр Резніков виявив готовність до наведення порядку з державними закупівлями.

Російська пропаганда використовує тему корупції в Україні для своїх політичних цілей, перебільшуючи її масштаби, щоб виправдати свою агресивну політику. Проте відповідь на це може бути лише об'єктивне та розумне освітлення проблеми та розробка шляхів подолання корупції. Замість винищення окремих осіб, влада повинна спрямувати зусилля на впровадження якісної комунікації, визнавши проблему та демонструвавши готовність до реформ.

Необхідно також активно підтримувати громадські антикорупційні ініціативи та забезпечити судові вирoki за фактами корупції. З боку медіа важливо зосередитися на аналізі реформаторських заходів та громадських ініціатив, доповнивши їх висвітленням вдалого прикладу їх впровадження та сприяючи підвищенню правової грамотності аудиторії. Загалом, необхідно забезпечити повноцінне освітлення різноманітних аспектів антикорупційної тематики.

2.3 Результати публічного інформування про корупційні злочини

Публічне інформування медіа про корупційні злочини має значний вплив на різні аспекти суспільного та політичного життя. Нижче наведені ключові результати такого інформування [8]:

1. Підвищення обізнаності суспільства

Інформування громадськості через медіа про корупційні злочини допомагає підвищити рівень обізнаності населення щодо масштабу та наслідків корупції. Це сприяє формуванню критичного мислення та стимулює громадян до активного протистояння корупції.

2. Тиск на владу

Медіапублікації про корупційні злочини створюють тиск на урядові та правоохоронні органи для проведення розслідувань та притягнення винних до відповідальності. Це може призвести до звільнення корумпованих посадовців, реорганізації державних структур та прийняття антикорупційних законів.

3. Зміна громадської думки

Розголошення випадків корупції через медіа може значно впливати на громадську думку та електоральні настрої. Відкриття інформації про корупційні схеми високопосадовців може змінити ставлення виборців до політиків та партій, що, в свою чергу, впливає на результати виборів.

4. Покращення прозорості

Публічне висвітлення корупційних злочинів сприяє підвищенню рівня прозорості у діяльності державних органів. Це стимулює впровадження механізмів контролю та аудиту, а також розвиток інструментів електронного урядування.

5. Формування культури нетерпимості до корупції

Регулярне інформування про корупційні злочини сприяє формуванню в суспільстві культури нетерпимості до корупції. Це включає зміни у поведінці

та ставленні громадян, які стають менш схильними до участі в корупційних практиках та більш активно борються з ними.

6. Підтримка антикорупційних ініціатив

Публікації у медіа про корупційні злочини можуть підтримувати антикорупційні ініціативи та організації. Це включає мобілізацію громадської підтримки для антикорупційних розслідувань, кампаній та заходів, а також забезпечення фінансової та моральної підтримки.

7. Міжнародний резонанс

Інформування медіа про корупційні злочини часто має міжнародний резонанс. Це може призвести до втручання міжнародних організацій, таких як Transparency International чи ООН, та посилення тиску на національні уряди з боку міжнародної спільноти [13; с. 69].

Приклади:

- Скандал з "Панамськими паперами": розслідування міжнародної групи журналістів виявило масштабні схеми ухилення від податків і корупції, що призвело до резонансних відставок і розслідувань у багатьох країнах.

- Скандал з "УкраїнаГейт": розслідування про ймовірне втручання українських посадовців у внутрішні справи США вплинуло на політичні процеси в обох країнах [23].

Таким чином, публічне інформування про корупційні злочини через медіа є потужним інструментом боротьби з корупцією та сприяє розвитку більш прозорого та підзвітнього суспільства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ МЕДІА У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Протидія корупції є важливим завданням для будь-якого суспільства, і медіа відіграє значну роль у цьому процесі. Нижче наведені основні напрями вдосконалення роботи медіа у протидії корупції:

1. Розслідувальна журналістика [20; с. 118]

Поглиблення розслідувань: Журналісти повинні проводити глибокі та ретельні розслідування корупційних випадків, зібрати докази і представити їх громадськості.

Навчання журналістів: Організація тренінгів та семінарів для журналістів з метою підвищення їхньої кваліфікації у сфері розслідувань та виявлення корупції.

Співпраця з НУО: Співпраця з неурядовими організаціями, які займаються боротьбою з корупцією, для обміну інформацією та ресурсами.

2. Підвищення прозорості

Відкритість даних: Сприяння доступу до публічних даних, які можуть містити інформацію про корупційні дії, такі як державні контракти, декларації про доходи державних службовців тощо.

Аналітичні матеріали: Публікація аналітичних матеріалів, які розкривають схеми корупції та пояснюють їхній вплив на суспільство.

3. Підтримка незалежності медіа

Законодавчі ініціативи: Підтримка законодавства, яке забезпечує незалежність медіа від політичного та економічного впливу.

Фінансова підтримка: Забезпечення грантів та інших форм фінансової підтримки для незалежних журналістів та медіа організацій.

4. Взаємодія з громадськістю [1]

Інформаційні кампанії: Проведення інформаційних кампаній, спрямованих на підвищення обізнаності громадян про корупцію та її негативні наслідки.

Платформи для повідомлень: Створення та популяризація платформ, де громадяни можуть анонімно повідомляти про корупційні дії.

5. Використання сучасних технологій

Цифрові інструменти: Використання цифрових інструментів та технологій для збору, аналізу та поширення інформації про корупцію.

Соціальні мережі: Активне використання соціальних мереж для поширення інформації та залучення громадськості до боротьби з корупцією.

6. Співпраця з міжнародними організаціями [1]

Міжнародний досвід: Вивчення та впровадження кращих міжнародних практик у сфері протидії корупції.

Спільні проекти: Участь у міжнародних проектах та програмах, спрямованих на боротьбу з корупцією.

7. Підвищення етичних стандартів

Кодекси етики: Розробка та впровадження етичних кодексів для журналістів, що включають стандарти роботи з антикорупційними матеріалами.

Відповідальність та професіоналізм: Заохочення журналістів до відповідальної та професійної поведінки у своїй діяльності.

8. Освіта і підготовка кадрів

Спеціалізовані курси: Введення спеціалізованих курсів у навчальних закладах, що готують журналістів, з акцентом на антикорупційну діяльність.

Постійне навчання: Організація постійних навчальних програм для вже працюючих журналістів.

Виконання цих заходів сприятиме ефективнішій роботі медіа у протидії корупції, підвищить обізнаність громадськості та сприятиме побудові більш прозорого та справедливого суспільства.

Розглянемо зазначені вище напрямки більш детально. Проблема корупції залишається однією з найбільш актуальних для багатьох країн, і медіа відіграють важливу роль у протидії цьому явищу. Вдосконалення роботи медіа у протидії корупції може включати кілька ключових напрямків:

1. Підвищення журналістських стандартів та етики. Першочерговим завданням є підвищення професійних стандартів журналістики. Це включає в себе навчання журналістів методам розслідування, роботі з джерелами інформації, фактчекінгу та дотримання етичних норм. Організації, такі як Інститут масової інформації, регулярно проводять тренінги для журналістів, що сприяє покращенню якості розслідувальної журналістики [19].

2. Використання новітніх технологій. Застосування сучасних технологій, таких як аналіз великих даних (Big Data), штучний інтелект та блокчейн, може значно підвищити ефективність журналістських розслідувань. Ці технології дозволяють швидко аналізувати великі обсяги інформації та виявляти корупційні схеми, які були б непомітні при ручній обробці даних.

3. Співпраця з громадянським суспільством. Ефективна протидія корупції можлива лише за умови співпраці медіа з неурядовими організаціями, антикорупційними активістами та міжнародними партнерами. Така співпраця сприяє обміну інформацією, ресурсами та досвідом, що підвищує якість журналістських матеріалів та їхній вплив на суспільство [7].

4. Захист журналістів. Журналісти, які займаються розслідуваннями корупції, часто піддаються ризику. Важливим напрямком є забезпечення їхньої безпеки через розробку та впровадження захисних механізмів. Це

може включати як юридичний захист, так і використання технологій для збереження анонімності джерел інформації та шифрування даних [9].

5. Підвищення прозорості діяльності влади. Медіа повинні активно сприяти впровадженню політики відкритих даних та прозорості діяльності державних органів. Це дозволяє громадянам отримувати доступ до інформації про роботу влади та контролювати її діяльність, що є важливим елементом у запобіганні корупції [19].

6. Освіта та просвіта громадськості. Просвітницька діяльність, спрямована на підвищення рівня обізнаності громадян про корупцію та її наслідки, є важливим елементом у боротьбі з цим явищем. Медіа повинні активно залучати громадян до дискусії про корупцію та формувати антикорупційну культуру в суспільстві [1].

Удосконалення роботи медіа в протидії корупції потребує комплексного підходу, який включає підвищення журналістських стандартів, використання новітніх технологій, співпрацю з громадянським суспільством, захист журналістів, підвищення прозорості діяльності влади та освіти громадськості. Такий підхід сприятиме більш ефективній протидії корупції та підвищенню довіри громадян до медіа.

Ці заходи разом можуть значно підвищити ефективність медіа у боротьбі з корупцією та сприяти створенню прозорого і чесного суспільства.

ВИСНОВКИ

Актуальність теми висвітлення корупційних скандалів у сучасних медіа обумовлена кількома ключовими аспектами, які були розглянуті в роботі.

В першому розділі було розглянуто теоретичні засади участі сучасних медіа у висвітленні корупційних скандалів. Корупційні скандали завжди викликають значний суспільний резонанс, безпосередньо впливаючи на довіру громадян до уряду, державних інститутів та окремих політиків. Висвітлення таких подій формує громадську думку, мобілізує суспільство до активних дій, таких як протести або вимоги до влади щодо проведення реформ. Журналістські розслідування та висвітлення корупційних скандалів є важливими для забезпечення прозорості та підзвітності влади. Медіа виконують роль "четвертої влади", контролюючи дії уряду і викриваючи зловживання та порушення закону, що сприяє підвищенню рівня демократії в суспільстві. Викриття корупційних схем і публікація матеріалів про зловживання зменшують рівень корупції, оскільки страх перед можливістю бути викритим і публічно осудженим стримує потенційних корупціонерів. Такі публікації стимулюють правоохоронні органи до розслідувань і притягнення винних до відповідальності. Висвітлення корупційних скандалів також сприяє розвитку розслідувальної журналістики, дозволяючи журналістам вдосконалювати свої навички та використовувати нові методи збору та аналізу інформації. Це підвищує якість медіаконтенту і сприяє розвитку медіасфери загалом. Крім того, корупційні скандали часто мають міжнародний резонанс, оскільки корупція може мати транскордонний характер. Висвітлення таких випадків сприяє міжнародній співпраці у боротьбі з корупцією, обміну досвідом та покращенню правових механізмів.

Другий розділ присвячено аналізу висвітлення корупційної тематики в різних медіа. Вплив антикорупційних публікацій на стан корупції в Україні є багатограним і може розглядатися з кількох ракурсів:

Антикорупційні публікації підвищують рівень обізнаності громадян про корупційні схеми та практики, сприяючи формуванню негативного ставлення до корупції серед населення і стимулюючи громадян активніше протидіяти корупційним проявам. Опубліковані розслідування створюють суспільний і медіа тиск на державні органи та посадовців, змушуючи їх реагувати на викриті факти та вживати заходів для розслідування і притягнення до відповідальності винних. Публікації, що розкривають корупційні злочини, можуть призводити до змін у законодавстві для запобігання подібним випадкам у майбутньому, наприклад, шляхом створення нових органів або вдосконалення існуючих антикорупційних механізмів. Антикорупційні публікації часто привертають увагу міжнародних організацій, таких як Transparency International, що може вплинути на міжнародний імідж України і спонукати іноземних партнерів вимагати від української влади більш жорстких заходів щодо боротьби з корупцією. Також такі публікації стимулюють діяльність громадських організацій та активістів, які займаються антикорупційною діяльністю, що сприяє формуванню потужнішого громадянського суспільства, здатного контролювати дії влади. Однак ефективність антикорупційних публікацій може бути обмежена через кілька факторів: недовіра до медіа, коли навіть якісні розслідування не мають достатнього впливу; неефективність судової системи, яка може призвести до того, що навіть найбільш резонансні викриття залишаться безкарними; та відсутність системних змін, оскільки одноразові публікації не здатні змінити систему корупції без підтримки системних реформ та змін в управлінні.

В третьому розділі розглянуто напрямки вдосконалення участі медіаресурсів в антикорупційній діяльності через суспільний резонанс і привернення уваги до скандальних випадків з боку влади, правоохоронних органів, публічних осіб, громадськості та інших зацікавлених учасників публічного нагляду за проявами корупції.

Отже, антикорупційні публікації відіграють важливу роль у боротьбі з корупцією, але для досягнення значних результатів необхідна комплексна підтримка з боку всіх гілок влади та громадянського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антикорупційна ініціатива ЄС. "Просвітницька діяльність та формування антикорупційної культури". URL: <https://euaci.eu> (дата звернення 23.05.2024)
2. Асафайло В. В. Інституційний та комунікативний виміри протидії політичній корупції. *S.P.A.C.E.* 2017. Вип. 2. С. 12–15
3. Баркар Д. Хабар має обличчя, що онлайн-медіа України пишуть про корупцію. *Інститут масової інформації: сайт.* URL: <https://imi.org.ua/monitorings/habar-maye-oblychchya-shho-onlajn-media-ukrayiny-pyshut-pro-koruptsiyu-i54840> (дата звернення 22.05.2024)
4. Бурковський П. Давайте не чекати, поки проблеми вдарять по нас. Чим незадоволені українці. NV.UA. <https://nv.ua/ukr/opinion/opituvannya-shcho-na-dumku-ukrajinciv-zavazhaye-peremogti-rosiyu-novini-ukrajini-50345263.html> (дата звернення 22.05.2024)
5. Бурковський П. Що думають українці про проблеми в секторі оборони та війську. *Фонд «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва».* URL: <https://dif.org.ua/article/shcho-dumayut-ukraintsi-pro-problemi-v-sektori-oboroni-ta-viysku> (дата звернення 23.05.2024)
6. Гаврильців М.Т. Інформаційна безпека держави в системі національної безпеки України. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2020. № 2. С. 200-203.
7. Інститут масової інформації. "Тренінги для журналістів з розслідувальної журналістики". URL: <https://imi.org.ua> (дата звернення 23.05.2024)
8. Кікалішвілі М. В. Роль мас-медіа у профілактиці корупційних злочинів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* Спецвипуск, том 2, 2019. С.102-106.

9. Комітет захисту журналістів. "Захист журналістів, що займаються розслідуванням корупції". URL: <https://cpj.org> (дата звернення 23.05.2024)
10. Кондратенко М. Експрем'єра Малайзії визнали винним у масштабній корупції. URL: <https://www.dw.com/uk/ekspremiera-malaizii-vyznaly-vynnym-u-masshtabnii-koruptsii/a-54344663> (дата звернення 23.05.2024)
11. Корупційні скандали в Раді: нардепам передбачили моторошне майбутнє. URL: <https://politeka.net/uk/news/politics/457111-korruptsionnye-skandaly-v-rade-nardepam-predskazali-zhutkoe-budushhee> (дата звернення 23.05.2024)
12. Кушнар'єв І. В. Політична корупція: порівняльно-політологічна концептуалізація. Київ: «Юридична думка», 2018. С. 408
13. Мельник Д. Засоби масової інформації як елемент системи протидії корупції. *Вісник Прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання*. 2010. № 7. С. 68–73.
14. Миськевич Т.М. Специфіка формування інформаційної потреби сучасного користувача: інжиніринг інфопотреби. URL: <http://strategylibrary.kpi.ua/proc/article/view/177486> (дата звернення 13.05.2024 р.)
15. Міжнародний центр журналістики. "Застосування технологій у розслідувальній журналістиці". URL: <https://icfj.org> (дата звернення 23.05.2024)
16. Мороз Н.О. Роль засобів масової інформації у формуванні громадянського суспільства України. *Гуманітарний журнал*. 2012. № 2-3. С.205-210.
17. Найгучніші корупційні скандали в Україні (інфографіка). URL: <https://politeka.net/uk/news/428100-samy-e-gromkie-korruptsionnye-skandaly-v-ukraine-infografika> (дата звернення 23.05.2024)

18. Ортинський В. Роль громадянського суспільства та ЗМІ у боротьбі з корупцією. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2020. № 3(27). С. 1-6.

19. Партнерство відкритого уряду. "Політика відкритих даних та прозорість діяльності влади". URL: <https://opengovpartnership.org> (дата звернення 23.05.2024)

20. Походєєва В.Є. Медіа-скандали у формуванні антикорупційного дискурсу в Україні. *Паралелі та контрасти: мова, культура, комунікація : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 листопада 2019 р.) / за загальною редакцією Н. В. Петлюченко*. Одеса : Фенікс, 2019. С. 117-119.

21. Походєєва В.Є. Протидія корупції в умовах медіатизації політики. *Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса : Гельветика, 2020. Т. 1. С. 260-262.

22. Спецрейс на футбол і конфлікт інтересів: як Пишний привів до НБУ фігурантів корупційних скандалів з "Ощадбанку". URL: <https://www.stopcor.org/ukr/section-suspilstvo/news-spetsrejs-na-futbol-i-konflikt-interesiv-yak-pishnij-priviv-do-nbu-figurantiv-koruptsijnih-skandaliv-z-oschadbanku-05-04-2024.html> (дата звернення 23.05.2024)

23. ТОП-5 корупційних скандалів сучасності. Інфографіка. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/1959440-top5-korupcijnih-skandaliv-sucasnosti.html> (дата звернення 23.05.2024)

24. У Бразилії висунули звинувачення екс-президенту Лулі да Сілві. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news_in_brief/2016/03/160310_sa_brazil_lula_charges (дата звернення 23.05.2024)

25. Чубенко І. (ад'юнкт Київського національного університету

внутрішніх справ). Роль засобів масової інформації у формуванні антикорупційної свідомості громадян України. *Часопис Київського університету права*. 2008/2. № 4. С. 219–222.

26. Шиманова О. Теоретичні основи дослідження політичної комунікації. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: збірник наукових праць*. 2007. Вип. 19. С. 179–184.

27. Яковлев Д. В. Раціоналізація політичної комунікації як альтернатива медіатизації взаємодії влади та суспільства в Україні. *Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр.* 2011. Вип. 41. С. 19-26.

28. Inside the fall of the oligarch who turned against Viktor Orbán. URL: <https://www.direkt36.hu/en/feltarul-simicska-bukasanak-titkos-tortenete/> (дата звернення 23.05.2024)

29. Protecting Speech from Government Interference and Social Media Bias, Part 1: Twitter's Role in Suppressing the Biden Laptop Story. URL: <https://www.congress.gov/event/118th-congress/house-event/115286/text> (дата звернення 23.05.2024)

30. The Spider Web of Power in Texas' Largest County. URL: <https://texasscorecard.com/houston/the-spider-web-of-power-in-texas-largest-county/> (дата звернення 23.05.2024)

31. Transparency International. "Співпраця медіа з громадянським суспільством у боротьбі з корупцією". URL: <https://transparency.org> (дата звернення 23.05.2024)